

Brüssel, 11.3.2015
COM(2015) 117 final

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

Liikmesriikide poolt määruse (EÜ) nr 1371/2007 (rongireisijate õiguste ja kohustuste kohta) alusel tehtud erandid

**Määruse (EÜ) nr 1371/2007 (rongireisijate õiguste ja kohustuste kohta)
kohaldamine: liikmesriikide poolt määruse artikli 2 alusel tehtud erandid**

SISSEJUHATUS

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2007. aasta määrus (EÜ) nr 1371/2007 rongireisijate õiguste ja kohustuste kohta¹ (edaspidi: „määrus”) jõustus 3. detsembril 2009. aastal. Määruse eesmärk on kaitsta rongireisijate õigusi ELis, eriti kui reis katkeb, ja parandada raudtee-reisijateveoteenuste kvaliteeti ja suurendada selle tõhusust.

Kuigi määrust kohaldatakse põhimõtteliselt kõigile ELi raudtee-reisijateveoteenustele, võimaldab määrus liikmesriikidel teha erandeid riigisisestele pikamaa raudtee-reisijateveoteenustele, et lihtsustada määruse järkjärgulist kohaldamist. Võttes arvesse linna- või linnalähiliinide ja piirkondliku raudtee reisijateveo eripära, võimaldab määrus liikmesriikidel ka kõnealused teenused määruse reguleerimisalast vabastada.

Määruse artikkel 2 võimaldab seega liikmesriikidel teha teatavate teenuste puhul erandid määruse kohaldamisel.

1. Artikli 2 lõige 4: riigisisese raudtee-reisijateveoteenused maksimaalselt viieks aastaks, mida võib uuendada kaks korda (välja arvatud määruse artikli 2 lõikes 3 esitatud sätted);
2. Artikli 2 lõige 5: linna- või linnalähiliinide ja piirkondlikud raudtee-reisijateveoteenused (välja arvatud määruse artikli 2 lõikes 3 osutatud sätted);
3. Artikli 2 lõige 6: raudtee-reisijateveoteenused või reisid, millest oluline osa on väljaspool ELi, maksimaalselt viieks aastaks. Seda erandit võib uuendada.

Artikli 2 lõikes 7 kutsutakse komisjoni üles esitama Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruanne liikmesriikide vastavalt artikli 2 lõigetele 4, 5 ja 6 tehtud eranditest.

I. ERANDITE STATUS QUO

Alates määruse jõustumisest 3. detsembril 2009 kuni esimese viieaastase ajavahemiku lõpuni 2. detsembril 2014

Arvestades määruse kohaldamise üldist olukorda, tuleb märkida, et neli liikmesriiki kohaldavad seda täielikult, samal ajal kui 22 liikmesriiki on teinud erineval määral erandeid. Aruandes käsitletakse üksikasjalikult erinevate liikmesriikides pakutavate raudtee-reisijateveoteenuste olukorda.

1. Riigisisese raudtee-reisijateveoteenused (riigisisese, linna- või linnalähiliinide ja piirkondlikud teenused)

Arvestades seda, kuidas erandeid esimese viieaastase ajavahemiku jooksul tehti, saab liikmesriikide vahel tuua välja järgmised erinevused²:

¹ ELT L 315, 3.12.2007, lk 14.

² Maltal ja Küprosel ei osutata raudtee-reisijateveoteenuseid.

1) Määruse täielik kohaldamine erandeid tegemata

Ainult neli liikmesriiki on otsustanud määrust täielikult, erandeid tegemata, kohaldada: *Taani, Itaalia, Madalmaad ja Sloveenia*.

2) Erandid kõikidele teenustele (riigisisestele, linna- või linnalähiliinidele ja piirkondlikele)

Viis liikmesriiki otsustasid teha erandid täies ulatuses, nii et kohaldatakse ainult määruse artikli 2 lõikes 3³ osutatud kohustuslikke sätteid: *Bulgaaria, Prantsusmaa, Iirimaa, Läti ja Rumeenia*.

3) Osalised erandid

- **Vastavalt teenuse tüübile tehtud erandid (riigisisestel või linna- või linnalähiliinide ja piirkondlike teenustel)**

- o *Riigisiseste teenuste, aga mitte linna- või linnalähiliinide ega piirkondlike teenuste erandid*

Kolm liikmesriiki on teinud erandi riigisisestele pikamaareisidele, aga mitte linna- või linnalähiliinide ega piirkondlikele teenustele: *Belgia, Tšehhi Vabariik ja Leedu*.

- o *Linna- või linnalähiliinide ning piirkondlike, aga mitte riigisiseste pikamaareiside teenuste erandid*

Viis liikmesriiki ei ole teinud erandeid riigisisestele pikamaareisidele, vaid ainult linna- või linnalähiliinide ja piirkondlikele teenustele: *Austria, Soome, Saksamaa, Luksemburg ja Rootsi*.

- **Vastavalt nõude tüübile tehtud erandid (st artikli kaupa)**

- o *Teatavatele artiklitele (teatavate teenuste kohta) tehtud erandid*

Belgia on vastavalt määruse II lisa II osale teinud riigisisestele pikamaareiside teenustele erandi ainult seoses õigusega saada reisi ajal teavet. *Hispaania* on teinud riigisiseste pikamaareiside teenustele erandi artiklist 27, mis käsitleb kaebuste menetlemist.

- o *Mitmetele kõiki riiklikke teenuseid puudutavatele artiklitele tehtud erandid*

Üheksa liikmesriiki on teinud erandeid seoses teatavate artiklitega: *Horvaatia*⁴, *Eesti, Kreeka, Ungari, Poola, Portugal, Hispaania, Slovakkia* ja *Ühendkuningriik*.

³ Vastavalt artikli 2 lõikele 3 kohaldatakse artikleid 9, 11, 12, 19, artikli 20 lõiget 1 ja artiklit 26 kõikidele raudtee-reisijateveoteenustele kogu ELis.

⁴ Horvaatia ühines ELiga 1. juulil 2013. Horvaatia on teinud erandeid alates ühinemise kuupäevast kuni määruse jõustumisest alanud esimese viieaastase perioodi lõpuni, st 2. detsembrini 2014.

2. Piiriülesed teenused kolmandate riikidega

Kümme liikmesriiki on teinud artikli 2 lõike 6 alusel täieliku või osalise erandi teenustele või reisidele, millest oluline osa on väljaspool ELi: *Bulgaaria, Horvaatia, Eesti, Soome, Kreeka, Ungari, Läti, Leedu, Poola, Rumeenia*. See tähendab, et kõik need riigid, millel on piiriülesed teenused kolmandate riikidega, on teinud oma territooriumil nendele teenustele määrase kohaldamise suhtes erandi.

3. Täiendavad elemendid

Enamik liikmesriike, kes on teinud erandi riigisiseste pikamaareiside teenustele, on teinud erandi seoses artiklitega 8, 10, 13, 15, 17 ja 18. Enamik liikmesriike, kes on teinud erandi linna- või linnalähiliinide ja piirkondliku raudtee-reisijateveoteenustele, on teinud erandi seoses artiklitega 8, 10, 15, 16, 17 ja 18. Liikmesriigid ei pea erandite tegemise kohta esitama konkreetseid põhjendusi, aga erandeid peab tegema läbipaistvalt ja mittediskrimineerivalt. On selge, et erandeid on tehtud nende artiklite osas, mis on rahaliselt kõige kulukamad, nt artiklid ettemaksu kohta õnnetuse korral (artikkel 13) ja vastutuse kohta hilineamise, ühendusreisist mahajäämise ja reisi tühistamise korral, ja seega ka hüvitamise, kompenseerimise ja abistamise kohta (artiklid 15, 16, 17 ja 18). Samuti võidakse pidada koormavaks või kulukaks artikleid 8 (reisiteabe kohta) ja 10 (reisiteabe- ja broneerimissüsteemide kohta), kui artiklites sätestatud kohustuste täitmiseks on tarvis uusi või renoveeritud veeremiüksuseid või arvutisüsteeme.

Eespool kirjeldatu näitab, et erandite tegemise tõttu (eriti riigisisestele teenustele) on rongireisijate õigused väga erinevad, kuna ELi ühtsete reisijate õiguste puudumise tõttu kohaldatakse eri riigisiseseid õigusakte. Juba oma 14. augusti 2013 aasta aruandes Euroopa Parlamendile ja nõukogule määrase kohaldamise kohta⁵ märkis komisjon, et „erandite laialdane kasutus on tõsine takistus määrase eesmärkide täitmisele”, milleks on parandada raudtee-reisijateveoteenuste kvaliteeti ja suurendada selle tõhusust. Liikmesriikides tehtud erandid takistavad raudteeveo-ettevõtjatele ELis võrdsete tingimuste loomist. Erandite tõttu puudub ka rongireisijatel õiguskindlus ja võimalus oma õigusi täiel määral kasutada.

Koondtabel erandite kohta 2014. aasta novembri seisuga on esitatud käesoleva aruande⁶ lõpus.

II. VÄLJAVAATED PÄRAST 3. DETSEMBRIT 2014

Aruandes käsitletakse määrase kohaldamisega seoses ka olukorda tulevikus, eriti potentsiaalset erandite uuendamist liikmesriikides. Liikmesriikidelt saadud teabe põhjal ei muutu olukord pärast 3. detsembrit 2014 märkimisväärselt, kuna potentsiaalselt viis liikmesriiki kohaldaksid määrust täiel määral ja 21 liikmesriiki jätkaksid erineval määral erandite tegemist.

⁵ COM(2013) 587 final, 14.8.2013.

⁶ Erandite nimekiri on koostatud liikmesriikide poolt esitatud teabe põhjal.

Liikmesriigid võivad määruse artikli 2 lõigete 4 ja 6 kohaselt erandeid uuendada, kuid ei pea komisjoni erandite pikendamisest pärast 3. detsembrit 2014 teavitama. Sama kehtib ka üheksa liikmesriigi kohta, kes on teinud artikli 2 lõike 5 kohaselt viieks aastaks erandi (mida võib pikendada) linna- või linnalähiliinide ja piirkondliku raudtee-reisijateveoteenustele⁷.

Sellega seoses on liikmesriikidelt küsitud nende plaanide kohta erandeid kas vähendada või pikendada⁸.

Saadud teabe põhjal ilmneb, et neli liikmesriiki kavatsevad vähendada nende artiklite arvu, mille suhtes järgmise viie aasta jooksul erandeid tehakse. *Belgia, Bulgaaria, Eesti ja Poola*. *Belgia* kohaldab sellisel juhul määrust täielikult kõikidele raudtee-reisijateveoteenustele.

12 liikmesriiki kavatsevad veel viieks aastaks säilitada erandite *status quo*: *Austria, Prantsusmaa, Soome, Saksamaa, Kreeka, Horvaatia, Ungari, Leedu, Läti, Rumeenia, Tšehhi Vabariik ja Slovakkia*. Ühendkuningriik teatas, et pikendab esialgu olemasolevaid erandeid ja vaatab need 2015. aasta jooksul läbi, enne kui otsustab, kas neid peab pikendama või täielikult või osaliselt tühistama. *Taani, Itaalia, Madalmaad ja Sloveenia* juba kohaldavad määrust täielikult.

Rootsi, mis ei ole eelnevalt täpsustanud linna- või linnalähiliinidele ning piirkondlikele teenustele tehtavaid erandeid, on nüüd teavitanud komisjoni oma kavatsusest teha nendele teenustele teatavate määruse artiklite suhtes erandid.

Kuigi osad liikmesriigid ei ole veel määruse artikli 2 lõike 7 alusel teatanud, kas nad uuendavad või tühistavad tehtud erandid, võib hinnanguliselt öelda, et olukord seoses määruse kohaldamisega riigisisestele raudtee-reisijateveoteenustele ei muutu esimese viieaastase perioodi järel märkimisväärselt. See tähendab, et reisijate kaitse kõnealuse määruse alusel paraneb (kui üldse) nende teenuste puhul ainult mõõdukalt. Sarnane olukord on ka seoses rahvusvaheliste teenuste ja reisidega, millest oluline osa on väljaspool ELi.

Kokkuvõtteks võib öelda, et liikmesriigid tegid määruse (EÜ) nr 1371/2007 kohaldamises esimese viie aasta jooksul ulatuslikke erandeid ja lähitulevikus on oodata vaid olukorra mõõdukat paranemist. Seega ei ole raudteeveo-ettevõtjate võrdsed tingimused ja reisijate kaitstuse kõrge tase ELis sugugi veel saavutatud.

⁷ Bulgaaria, Horvaatia, Eesti, Kreeka, Ungari, Iirimaa, Läti, Portugal, Hispaania.

⁸ Nimetatud ei ole liikmesriike, kes jätsid mitteametlikule küsitlusele vastamata.

Määrus 1371/2007 rongireisijate õiguste kohta
Koondtabel – teave riigisisestest erandite kohta (olukord novembris 2014. aastal)

Riik	Riigisisest raudtee-reisijateveoteenused		Linna- või linnalähiliniide ja piirkondlikud raudtee-reisijateveoteenused		Rahvusvahelised reisijateveo teenused ELi piiridest väljaspool		
	Jah		Ei	Jah		Ei	
	Erandid	Kestus		Erandid	Kestus		
Austria			x	Välja arvatud artikli 2 lõikes 3 nimetatud sätteid, tehakse erand artiklitele 16, 17, artikli 18 lõikele 4, artiklitele 28 ja artiklile 15 koostöös I lisa IV jaotise II peatükiga: hotelli hinnapiirang 80 eurot ja takso hinnapiirang 50 eurot (ei kohaldata puudega inimestele)	piiramatu		x
Belgia	II lisa II osa	5 aastat				x	x
Bulgaria	Kõik määruse sätteid, v.a sätteid artikli 2 lõikes 3	5 aastat		Kõik määruse sätteid, v.a sätteid artikli 2 lõikes 3	5 aastat		
Tšehhi Vabariik	Artiklid 8, 10, 17, artikli 18 lõike 2 punktid a ja b, artikli 18 lõike 3, I lisa artikli 7 lõike 2 punkt b, artikli 17 lõike 2 punkt b, artikli 24 lõike 3 punkt b, artikkel 32 ja II lisa	5 aastat				x	x
Horvaatia	Artiklid 13, 15, 16, 17, 18, 25 ja 28	kuni 3.12.2014 võib pikendada	x	Artiklid 13, 15, 16, 17, 18, 25 ja 28	kuni 3.12.2014 võib pikendada	x	x
Taani			x			x	x
Eesti	Artiklid 8, 10, artikli 13 lõige 2, artiklid 15, 16, 17, artikli 18 lõiked 2, 4 ja 5, artikli 20 lõige 2, artiklid 21, 22, 23, 24 ja 25	kuni 3.12.2014		Artiklid 8, 10, artikli 13 lõige 2, artiklid 15, 16, 17, artikli 18 lõiked 2, 4 ja 5, artikli 20 lõige 2, artiklid 21, 22, 23, 24 ja 25	kuni 3.12.2014		
Soome			x	Seoses Helsingi piirkonna (Helsinki-Kirkkonummi, Helsinki-Karjaa, Helsinki-Vantaankoski, Helsinki-Riihimäki, Helsinki-Lahti ja Lahti-Riihimäki) piirkondlike teenustega ja ainult seoses artiklitega 10 ja 17 ning artikli 18 lõike 2 punktidega a ja b	piiramatu	Ainult reisijateveo teenused Venemaale ja tagasi.	5 aastat (kuni detsember 2014)
Prantsusmaa	Kõik määruse sätteid, v.a sätteid artikli 2 lõikes 3	kuni 3.12.2014 võib pikendada		Kõik määruse sätteid, v.a sätteid artikli 2 lõikes 3	piiramatu		x
Saksamaa			x	Artikli 8 lõige 2, artiklid 15–18 (muudatused), artikli 18 lõike 2 punkt a, artikli 27 lõige 3, artikkel 28, artikli 29 lõike 1 esimene lause ja teenused, mida osutatakse ajaloolise tähtsuse tõttu või turismi eesmärgil	piiramatu		x
Kreeka	Artiklid 13, 15, 16, 17, 18 ja 28	5 aastat		Artiklid 13, 15, 16, 17, 18 ja 28	5 aastat	Artiklid 13, 15, 16, 17, 18 ja 28 seoses reisijateveo teenustega Serbiasse, teistesse riikidesse läbi endise Jugoslaavia Makedoonia vabariigi ja Türgi	5 aastat
Ungari	Artikli 8 lõige 2, artikli 10 lõiked 1, 2 ja 4, artikkel 17, artikli 18 lõike 2 punktid a ja b, artikli 18 lõige 5, artikli 21 lõige 1 ja artikkel 23	5 aastat		Kõik määruse sätteid, v.a sätteid artikli 2 lõikes 3	5 aastat	Artikli 10 lõiked 1, 2 ja 4, artikli 18 lõike 2 punktid a ja b, artikli 18 lõige 5, artikli 21 lõige 1 ja artikkel 23	5 aastat
Iirimaa	Kõik määruse sätteid, v.a sätteid artikli 2 lõikes 3	5 aastat		Kõik määruse sätteid, v.a sätteid artikli 2 lõikes 3	5 aastat	ei ole kohaldatav	
Itaalia			x			x	x
Läti	Kõik määruse sätteid, v.a sätteid artikli 2 lõikes 3	5 aastat		Kõik määruse sätteid, v.a sätteid artikli 2 lõikes 3	5 aastat	Ei kohaldata jaamavaheliste teenuste puhul, kui üks jaam on Lätis ja teine kolmandas riigis	5 aastat
Leedu	Artikli 8 lõikeid 2 ja 3 (II lisa), artikleid 13, 21, 22, 23 ja 24 ei kohaldata	kuni 3.12.2014				x	5 aastat
Luksemburg			x	Kõik määruse sätteid, v.a sätteid artikli 2 lõikes 3	piiramatu		x
Madalmaad			x			x	x
Poola	Kõik määruse sätteid, v.a sätteid artiklites 4, 5, 7, artikli 8 lõikes 1, artiklites 9, 11, 12, 16, 19, artikli 20 lõikes 1, artikli 21 lõikes 2, artiklites 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28 ja 29. Nende teenuste puhul, mida osutatakse rongidega Ekspres, InterCity, Express InterCity, EuroCity ja EuroNight, kohaldatakse ka määruse artikleid 13 ja 17.	kuni 3.12.2014 võib pikendada		Kõik määruse sätteid, v.a sätteid artiklites 4, 5, artikli 8 lõikes 1, artiklites 9, 11, 12, 16, 19, artikli 20 lõikes 1, artikli 21 lõikes 2, artiklites 22, 23, 24, 26, 27, 28, 29.	piiramatu	Kõik määruse sätteid, v.a sätteid artiklites 4, 5, 7, artikli 8 lõikes 1, artiklites 9, 11, 12, 16, 19, artikli 20 lõikes 1, artikli 21 lõikes 2 ning artiklites 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29. Nende teenuste puhul, mida osutatakse rongidega Ekspres, InterCity, Express InterCity, EuroCity ja EuroNight, kohaldatakse ka määruse artikleid 13 ja 17.	kuni 3.12.2014 võib pikendada
Portugal	Kõik määruse sätteid, v.a sätteid artikli 2 lõikes 3 ja artiklites 8, 10, 13–17, artikli 18 lõikes 2, artikli 20 lõikes 2, artiklites 27, 28 ja I lisa artiklites 6–14 ja 32 ning II ja III lisas • Portugal kinnitab, et kavatses neid erandeid taotleda	5 aastat		Kõik määruse sätteid, v.a sätteid artikli 2 lõikes 3 ja artiklites 8, 10, 13–17, artikli 18 lõikes 2, artikli 20 lõikes 2, artiklites 27, 28 ja I lisa artiklites 6–14 ja 32 ning II ja III lisas	5 aastat		
Rumeenia	Kõik määruse sätteid, v.a sätteid artikli 2 lõikes 3	5 aastat		Kõik määruse sätteid, v.a sätteid artikli 2 lõikes 3	piiramatu	x	5 aastat
Sloveenia			x			x	x
Slovakkia	Artiklid 8,13, 15, 17, 18, 21, 22, 23, 25, 28	kuni 3.12.2014 võib pikendada		Kõik määruse sätteid, v.a sätteid artikli 2 lõikes 3	piiramatu		x
Hispaania	Artikkel 27	5 aastat võib pikendada		Artikkel 10	piiramatu		x
Rootsi			x	määratakse kindlaks	5 aastat		x
Ühendkuningriik	Kõik määruse sätteid, v.a sätteid artikli 2 lõikes 3	5 aastat		Teenused, mis ei ole litsensitud vastavalt direktiivile 95/18/EÜ. See hõlmab teatavaid kohalikke teenuseid linna ja lähipiirkondades.	piiramatu		x

Märkus: erandite nimekirja põhineb liikmesriikidelt saadud tabel ja ei väljenda seega Euroopa komisjoni arvamust ega kohustusi.